

2017-01-09

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm
Sverige

Åsa Odin Ekman
0725292448
asa.odinekman@tco.se

Yttrande gällande utkast till lagrådsremiss Uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå

Refnr: Ju2016/08546/L7

Sammanfattning

TCO har getts möjlighet att yttra sig över utkast till lagrådsremiss Uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå.

TCO välkomnar regeringens förslag till ändringar i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Dels är förslaget ett nödvändigt komplement till lagen. Förslaget innebär att även nyanlända under 25 år ges möjlighet att få permanent uppehållstillstånd, utan att skapa incitament för dem att avstå från att fullfölja sina gymnasiestudier. Dels utgör förslaget en lösning på en del av den utsatthet som uppstått bland ensamkommande barn och unga till följd av såväl ny lagstiftning som ny myndighetspraxis. En lösning är angelägen av både humanitära och pragmatiska skäl. TCO välkomnar att politiken tar ansvar för den svåra situation som uppstått.

TCO tillstyrker därför merparten av förslagen.

TCO anser dock att de föreslagna uppehållstillstånden för studier på gymnasial nivå för de som studerar på introduktionsprogram har för kort varaktighet för några av de berörda grupperna som faller under 16 c § i förslaget. Istället för de tidsangivelser som anges, som för vissa innebär maximalt 13 månader med möjlighet till förlängning på 13 månader enligt förslaget till 16 h §, bör uppehållstillstånden ha samma varaktighet för dem som kvarstår i den individuella studieplanen, med möjlighet till förlängning.

Vidare anser TCO att förslaget endast kan få den önskvärda effekten om skolan, socialtjänsten och boenden ges rätt förutsättningar. TCO vill därför understryka vikten av att ytterligare åtgärder vidtas för att de föreslagna lagändringarna ska fungera i praktiken, och en nära dialog med professionerna.

Uppehållstillstånd för studier på introduktionsprogram

Förslaget innebär olika varaktighet på uppehållstillstånd beroende på bland annat grund för uppehållstillstånd och datum som individen registrerats hos Migrationsverket. För de som faller under förslagets

16 c § och studerar på introduktionsprogram finns möjlighet till uppehållstillstånd på 13 månader (24 månader för de som får uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller på särskilt eller synnerligen ömmande skäl). För de som beviljades ett sådant uppehållstillstånd vid första prövningen finns en möjlighet till förlängning på 13 månader enligt 16 h §. För samtliga som omfattas av 16 c § finns alltså en bortre tidsgräns på drygt två år oavsett om ett eller två tillstånd utfärdas.

I utkastet till lagrådsremiss noteras att snitttiden för elever att fullborda introduktionsprogrammets språkintrouktion är två år. Det innebär att vissa fullföljer sina studier på kortare tid medan andra inte klarar av det inom den tidsram som förslaget kräver.

Skälet till att dessa korta tillståndstider valts trots detta är enligt utkastet till lagrådsremiss att skapa incitament att studera på nationella program. TCO anser i sak att det är bra att uppmuntra och skapa incitament för fortsatta studier vid nationellt program. Däremot anser TCO att det främsta skälet till att elever kan behöva mer än två år på sig för att fullborda introduktionsprogrammet är att det är krävande att på kort tid tillgodogöra sig språkkunskaper. TCO anser att det är mycket olyckligt att krav ställs som de nyanlända eleverna inte har en rimlig chans att uppfylla. För att skapa reella förutsättningar för framgångsrika studier på nationellt program är det även viktigt att värna att introduktionsprogrammen utgår ifrån individens behov.

TCO föreslår därför att istället använda samma konstruktion som vid studier på nationellt program. Det vill säga att uppehållstillstånd för de som studerar på introduktionsprogram ska sträcka sig över den tid som kvarstår i den individuella studieplanen, med möjlighet till förlängning. Förlängningsmöjligheten bör även gälla de som beviljats uppehållstillstånd enligt 16 c § vid andra prövningen.

Då individers förutsättningar ser mycket olika ut, och handläggningstider för asylansökan varierar kraftigt, kan det förekomma att individer redan vid första prövningen har klarat introduktionsprogrammet. TCO efterfrågar därför även ett förtydligande av vad som gäller i denna situation för ensamkommande barn vars ansökan registrerats efter den 24 november 2015. I de fall de vid första prövningen studerar på ett nationellt program bör det tydligt framgå att de har möjlighet till ett uppehållstillstånd för studier på nationellt program. Det vill säga att möjligheten till uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå ska gälla för denna grupp oavsett om de studerar på introduktionsprogram eller nationellt program. Utkastet till lagrådsremiss är något otydligt på denna punkt. Ett sådant förtydligande vore helt i linje med förslaget i övrigt, då det

säkerställer att elever som snabbt tillgodogjort sig sina studier på introduktionsprogram inte faller mellan stolarna.

Förutsättningar inom de berörda verksamheterna

TCO anser att det är viktigt att skapa förutsättningar inom de berörda verksamheterna för att förslaget ska fungera i praktiken. Nyanlända unga behöver stöd för att klara sina studier, inom såväl skolan som på boenden.

Just nu läggs många boenden ner eller struktureras om, och ensamkommande barn som är i stort behov av stabilitet måste flytta. Många boenden är underbemannade och ensamarbete förekommer i oacceptabel utsträckning. Detta skapar dåliga förutsättningar inte bara för de som arbetar där utan även för de ensamkommande barnen.

Tillräckliga resurser behöver även finnas på plats inom skolan. I och med att uppehållstillstånd knyts till studier och sedan etablering på arbetsmarknaden kommer behovet av stöd, och resurser, inte bara vara i form av kuratorer och andra beteendevetare, utan även av en god och tydlig studievägledning att vara särskilt stort för dessa unga.,

TCO vill därför understryka vikten av att föra en nära dialog med professionerna inom de berörda verksamheterna för att skapa goda förutsättningar för lagändringarna att uppnå sina syften.

Rättssäkerhet och överblickbarhet av regelverket

Även om TCO ställer sig positiv till förslaget i stora drag så är det föreslagna regelverket komplext och svårt att förstå. Detta gäller både för de nyanlända ungdomarna men även för de som ska handlägga och besluta om uppehållstillstånd för dem.

TCO vill därför betona behovet att tydlig information och vägledning för såväl de berörda ungdomarna som handläggarna, för att undvika situationer där unga får felaktiga uppgifter om vad som krävs för utfärdande eller förlängning av uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå. Av rättssäkerhetsskäl välkomnar TCO förslag på och möjligheter till förenkling under förutsättning att de inte innebär materiella försämringar. Detta är ytterligare ett skäl till att TCO är angelägna om det förslag på förändring som presenteras ovan (under rubriken "Uppehållstillstånd för studier på introduktionsprogram").

Eva Nordmark

Ordförande

Åsa Odin Ekman

Förbundssekreterare